

מדת בדת

לע"ז מרן רבי יחמיאל גרשון בן
רבי צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 180 פרשת בהעלותך תשפ"ג

גיטין יט-כה

והוא חתם ודוקא ר"נ וסופרי הדיינים שיש להם פחד ממנו אך אדם אחר לא וכן ר"נ עם סופרים אחרים אין להם אימה ממנו, וכשהגיע שטר כתוב בפרסית לפני רב פפא הוא היה לוקח ב' כותים זה שלא בפני זה שיתרגמו לו במסיה לפי תומו ורק אז היה חותם והיו גובים בו ממשועבדים, ורב אשי אומר שרב הונא בר נתן אמר בשם אמימר ששטר בפרסית שחתומים בו עידי ישראל מגבים בו ממשועבדים ומדובר כשיודעים לקרוא, אך קשה שצריך כתב שאין יכולים לזייפו, ו"ל שאכן נכתב במי עפצים ואמנם צריך לחזור מענינו של שטר בסופו יש לומר שאכן חזרו, ולפ"ז החידוש הוא שכותבים שטר בכל לשון וכבר שנינו ששטר שכתבו עברית ועדין יוונית או שכתוב יוונית ועידי עברית כשר, יש לומר ששם מדובר בגט ואמימר חידש אף בשאר שטרות.

שמואל אומר שאם נתן נייר חלק לאשה ואמר לה קחי גיטך היא מגורשת שחוששים שכתבו לה במי מילין, ולכאורה שנינו שאם נתן גט לאשה וזרקה אותו לים או לאש או לכל דבר האבד ואח"כ אמר לה שהוא היה שטר פסים או אמנה היא מגורשת ואין לו כח לאסרה ומשמע רק כשהיה כתוב בו ולא בחלק, ויש לומר ששמואל דיבר שבדקו במי צבע שפולט אותיות שנכתבו במי מילין, ולכאורה גם אם פלט אותיות זה רק עכשיו וקודם לא היה כתוב, יש לומר ששמואל רק אמר שחוששים על הגט,

רבינא אמר בשם אמימר שאמר בשם מרימר בשם רב דימי שכשניתן גט לפני שנים יש לקראו לפנייהם, ולכאורה שנינו שבזרקה לאיבוד הגט כשר ולכאורה אם קראו כבר מה שייך לומר שטר פסים הוא, ויש לומר שאחר קריאה החזירו תחת ידיו והיינו אומרים שהוא החליפו, קמ"ל שלא.

אדם אחד זרק גט לאשתו לבין החביות ומצאו שם מזוזה אמר ר"נ שלא מצוי מזוזה בין חביות וא"כ זה לא גט וכ"ז כשמצאו רק אחת אך אם מצאו שתיים או שלוש א"כ יתכן שיש שם גם גט ומה שלא מצאוהו שעכברים אכלוהו.

אדם אחד נכנס לביהכנ"ס והוציא ס"ת והביא לאשתו ואמר לה זה גיטך אמר רב יוסף למה יש לחשוש שאם נאמר שכתוב בו הגט במי מילין הרי אין מי מילין על מי מילין שעבדו את הס"ת בהם,

דף כ ואם משום שכתוב שם כריתות הרי צריך לכתוב לשמה, ואין לחשוש שמתחילה כשהסופר כתב את הס"ת הוא הקדים לו מעות שיכתוב לשם אשתו כי צריך שיכתוב שמו ושמה ושם עירו ועירה, וא"כ רב יוסף בא לחדש שאין מי מילין על מי מילין.

רב חסדא אומר שאם נכתב הגט שלא לשמה והעביר עליו קולמוס זה תלוי במחלוקת רב יהודה ורבנן לגבי סופר שהיה צריך לכתוב שם וכתב יהודה בלי ד', שלר' יהודה מעביר קולמוס ומקדשו ולחכמים השם הזה אינו מובחר, ורב אחא בר יעקב דחה שרבנן דיברו רק בס"ת שצריך זה קלי ואנוהו אך בגט יודו שזה נחשב לשמה.

רב חסדא אומר שהוא יכול לפסול את כל הגיטין בעולם, ואמר רבא שאם הסיבה היא משום שכתוב בתורה וכתב וכיון שתקנו שהאשה נותנת את שכר הסופר זה כאילו היא כתבה, אך יתכן שגם כשהיא נתנה את השכר עשו חכמים כאילו הוא נתן שהקנו לו ואם מצד שכתוב ונתן וכשאיין בגט שזה פרוטה אין זה נתינה, אך יש לדחות שזה נקרא נתינה כמו ששלחו מא"י שאם כתבו גט על איסורי הנאה הוא כשר, ורב אשי מוכיח ממה ששנינו שאם כתב גט על עלה של זית כשר,

דף יט ריב"ל אומר שניתן לסמוך על ר"ש בשעת הדחק, ולכאורה ר"ל אמר שר"ש הכשיר רק לאלתר ולא עד עשרה ימים, יש לומר שבזה ריב"ל סבר כר' יוחנן, ולענין מה שאמר ר' יוחנן ששנים הם משום עדים והשאר משום תנאי הוא סבר כר"ל.

משנה כותבים גט בכל אלו: בסם בסיקרא בקומוס וקנקנתום ובכל דבר של קיימא אך לא כותבים במשקין ומי פירות ובכל דבר שאינו מתקיים, כותבים אפילו על עלה של זית ועל קרן של פרה ונותן לה את הפרה וכותבים על יד של עבד ונותן לה את העבד ולר' יוסי הגלילי לא כותבים על דבר שיש בו רוח חיים ועל האוכלין. **גמרא** דיו הוא מה שקוראים דיותא, סם הוא סמא, סיקרא ביאר רבה בר בר חנה שקוראים לה סקרתא, קומוס הוא קומא, קנקנתום ביאר רבה בר בר חנה בשם שמואל שהוא הצבע של עושי המנעלים.

כל דבר שהוא מתקיים בא לרבות כדברי ר' חנינא שאם כתבו במי גשמים או מי שרית פירות ועפצים כשר, ר' חייא שנה שאם כתבו במי שיפת העופרת ובפחמים ובצבע של המנעלים כשר.

ר' יוחנן ור"ל סוברים שאם כתב בשבת בדיו על מה שכבר כתוב בצבע אדום חייב שתיים משום מוחק וכותב, אך אם כתב דיו על דיו או סיקרא על סיקרא פטור ואם כתב בסיקרא על דיו יש מחייבים שהוא מוחק ויש פוטרים שהוא מקלקל.

ר"ל שאל את ר' יוחנן במקרה שהעדים לא יודעים לחתום אם יכולים לכתוב להם בסיקרא והם יחתמו עליה האם הכתב העליון הוא כתב או לא, אמר ר' יוחנן שאינו כתב, ושאל ר"ל הרי למדתנו שכתב עליון הוא כתב אמר ר' יוחנן וכי נעשה מעשה מפני שאנו מדמים, ולרב כשהעדים לא יודעים לחתום קורעים להם נייר חלק וממלאים את הקרעים בדיו, ולשמואל כותבים להם בעופרת ואף ששנינו לעיל לר' חייא שכשר בכתב של עופרת יש לומר שר' חייא דיבר על מי העופרת אך מה שכתבו בעופרת עצמה הוא לא כתב, ר' אבהו אומר שכותבים להם במי שריית עפצים ואף ששנינו לעיל שלר' חייא בכתב בעפצים כשר, יש לחלק שהוא דיבר כשהקלף לא נעשה בעפצים שאז ניכר הכתב, ור' אבהו דיבר כשהקלף שרוי כבר וא"כ לא ניכר הכתב במי עפצים שאין מי מילין על מי מילין, רב פפא אומר שכותבים להם ברוק וכן הוא הורה לפפא סוחר השורים, וכ"ז בגט אך בשטרות יחפש אחר עדים בקיאים שאדם אחד עשה כך בשאר שטרות ונדהו רב כהנא **עמוד ב** ושנינו בברייתא כרב שעדים שלא יודעים לחתום ממלאי להם את הקרעים דיו וכותבים ואמר רשב"ג שכ"ז בגיטי נשים אך בשחרורי עבדים ושאר שטרות חותמים רק ביודעים לקרוא ולחתום, אך לכאורה ת"ק לא דיבר על קריאה, יש לומר שחסר בברייתא ויש להוסיף שעדים שלא יודעים לקרוא קוראים לפנייהם ואם אינם יודעים לחתום קורעים להם ורשב"ג אמר שכ"ז בגט אך בשאר שטרות חותמים רק אם יודעים לקרוא ולחתום, אמר ר"א שטעמו של רשב"ג שלא יהיו בנות ישראל עגונות שכשמצאו את הבעל הזדמנו להם רק עדים שלא יודעים לחתום, ורבא פסק כרשב"ג ורב גמדא אמר בשם רבא שאין הלכה ואין הכוונה שהלכה כרבנן שהרי רב כהנא נדה במי שהחתים בשאר שטרות אלא לענין קריאה שבשאר שטרות לא צריך שהעדים ידעו לקרוא.

רב יהודה היה מצטער לקרוא ורק אח"כ חתם, אמר לו עולא שלא צריך שהרי ר"א שהוא מרא דארעא דישאל היו קוראים לפניו וחתם, וכן סופרי הדיינים היו קוראים לר"נ

ויש לדחות שעלה של זית ראוי להצטרף עם הרבה עלים וזה נקרא נתינה.

רבי סובר שאם כתבו על איסורי הנאה כשר וכשלו דרש את זה בשם רבי לא קלסו את זה וכששנה את זה בשם רביים קילסו את זה ורואים שכך ההלכה.

שנו בברייתא בפסוק וכתב ולא וחקק משמע שחקיקה אינה כתיבה, וקשה ששנינו שעבד שיצא בכתב שעל טבלא ועל פנקס יצא לחירות אך לא בכתב שעל כיפה שלובשים תחת הצעיף ולא על אנדוכתרי שהוא מה שרוקמים על תכשיט, ועולא מחלק בשם ר"א שאם חקק את תוך האותיות ונעשו מאליהם אינו כתיבה, אך כשחקק את היריכות שמשקיע הכתב עצמו זה נקרא כתיבה, אך לכאורה יש להוכיח ממה ששנינו בציץ שלא היה הכתב שוקע אלא בולט כדינרי זהב ושם זה חקיקה בתוך האות, ויש לומר שזה היה כדינרי זהב אך לא ממש שבדינרי זהב בולט אך שם חקקו בתוך האות ואילו בציץ חקקו בירכה.

רבינא שאל את רב אשי אם חותם המטבע הוא חורץ את סביב הצורה או שהוא מותח אותו ואוספו ונכנס הצורה בדפוס של החותם, אמר רב אשי שהוא חורצו, והקשה רבינא מציץ שהחותם לא היה שוקע אלא בולט כדינרי זהב ואם נאמר שהוא חורץ **עמוד ב** הרי צריך מכתב וזה לא כתיבה, ויש לדחות שזה כדינרי זהב אך לא ממש שהיה בולט כדינרי זהב אך שם זה מתוכו אך ציץ זה דוחק מבחוץ והבליטה בפנים.

רבא שאל את ר"נ במקרה שכתב לה גט על טס זהב ואמר לה קחי הגט עם כתובתך האם חל, אמר ר"נ שכן, ורבא הקשה מברייתא שאם אמר לה התקבלי גיטך והשאר לכתובתך קיבלה הגט והשאר לכתובה משמע רק כשיש שאר ואם לא לא קבלה, אמר ר"נ שגם בלי שאר זה חל אך החידוש שגם כשיש שאר חל רק אם אמר לה שאם לא כן אומרים שזה אומר המגילה.

אם אמר לה הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת ואם אמר לה על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת ורב פפא מסתפק כשאמר לה זה גיטך והנייר בין שורה לשורה ובין תיבה לתיבה נשאר שלי, ונשאר בתיקו, ואין להוכיח ממה שכתוב ספר אחד ולא שנים ושלושה ספרים, שיש לומר שמדובר כשהכתב בין שורה לשורה מעורה.

רמי בר חמא מסתפק באופן שמוחזקים בעבד שהוא של הבעל והגט כתוב על ידו והעבד יוצא מיד האשה האם אומרים שהוא הקנה לה אותו וחל הגט או שהעבד הגיע אליה מעצמו, ורבא מקשה שלא יחול מצד שזה כתב שניתן לזייפו, ואמנם שנינו במשנה להדיא שביד של עבד זה נקרא נתינה אך את המשנה ניתן להעמיד שהיה עידי מסירה וכדעת ר"א ורמי בר חמא הסתפק כשאין עידי מסירה, ויש לומר שהוא הסתפק כשכתוב כתובת קעקע וגם במשנה ניתן להעמיד בכתובת קעקע, ויש להוכיח מדברי ר"ל שאין חזקה לגודרות כי הן הולכות מעצמן.

רמי בר חמא מסתפק כשמוחזקים שהטבלה היא של האשה וכתוב עליה גט והיא יוצאת מיד הבעל האם אומרים שהיא הקנתה לו או שהיא לא יודעת להקנות, ואביי מוכיח ממה ששנינו שר' יהודה בן בבא העיד על כפר קטן ליד ירושלים שזקן אחד הלוח ללכל בני כפרו וכתב בכתב ידו ואחרים חתמו וחכמים הכשירו, ולכאורה צריך ספר מקנה אלא משמע שהקנוהו לו, ורבא דוחה

דף כא שיתכן שהזקן הזה ידע להקנות ללווים את השטר, ורבא מוכיח ממה ששנינו שערב שיוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין ודוחה אביי שהמלוה ידע להקנות לו, ורב אשי מוכיח ממה שאשה כותבת גט והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו, וא"כ רואים שהיא יודעת להקנות.

רבא אומר שאם כתב גט לאשתו ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה על העבד קנתה אותו והיא מתגרשת בו, אך קשה שהעבד הוא חצר מהלכת ואיך קנה את הגט שעליו ולא מועיל שהעבד יעמוד שהרי רבא אמר שכל שאילו מהלך לא קנה לא קנה גם בעומד ויושב ויש לומר שמדובר שהעבד כפות, עוד אמר רבא שאם כתב לה גט והניחו בחצר וכתב לאשה שטר מתנה על החצר קנתה אותה והיא מתגרשת, והחידוש הוא שאם היינו שונים רק עבד היינו אומרים שבחצר יש לגזור משום חצר שבאה לאחר מכן שאינה מגורשת, ואם היינו כותבים חצר היינו אומרים שדוקא בחצר זה מועיל אך בעבד יש לגזור כפות משום עבד שאינו כפות, ואביי מקשה שקנין חצר לומדים מידה וא"כ נאמר שכמו שיד קונה גט בין מדעתה בין בעל כרחה כך חצר תקנה בין מדעתה בין בעל כרחה, אך איך ניתן להכריח אותה לקבל מתנה שאם אינה רוצה לקבלה אינה קונה, ורב אשי מוכיח משליח קבלה שמועיל רק מדעתה ובכל זאת חל השליחות, ואביי דוחה ששליח לומדים מהפסוק **ושלח ושלחה** ולא מידה, עוד יש לומר שגם שליחות קבלה שייכת בעל כרחה באופן שאביה מקבל גט לכתו קטנה על כרחה.

עמוד ב לכאורה יש לחלק בין יד עבד לקרן פרה שיד עבד אינו יכול לחתוך אותה כי זה חבלה לכן לא חל לר' יוסי אך קרן פרה יכול לחתכה ויחול בה הגט ויש לומר שכתוב **וכתב** לה ואילו בקרן פרה לא מספיק לכתוב אלא צריך לכתוב ולקצוץ ולתת.

ר' יוסי הגלילי למד בברייתא מהפסוק **ספר** וכל דבר לומדים מ**מוכתב** לה מכל מקום, ומה שכתוב **ספר** מלמד שכמו שספר הוא בלי רוח חיים ואינו אוכל כך כל דבר, למעט דבר שיש בו רוח חיים והוא אוכל, ורבנן אומרים שאם כתוב **בספר** היינו ממעטים אך כיון שכתוב **ספר** זה בא לסיפור דברים ואפשר בכל דבר, ורבנן לומדים מ**מוכתב** שהיא מתגרשת בכתיבה ולא בכסף שלא נאמר שכתוב **ויצאה והיתה** ונלמד יציאה מהוויה שגם בכסף, ור' יוסי לומד את זה מספר כריתות שספר כורתה ולא דבר אחר, וחכמים לומדים מכריתות שצריך דבר הכורת בינו לבינה שאם אמר לה הרי זה גט על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אינו כריתות ואם אמר עד ל' יום זה כריתות ור' יוסי לומד את זה מיתור שהיה ניתן לכתוב **כרת** ורבנן לא דורשים כרת כריתות.

משנה לא כותבים גט במחובר לקרקע ואם כתבו במחובר ותלש ונתן לה כשר, ור' יהודה פוסל עד שיהיה כתיבה וחתימה בתלוש, ר' יהודה בן בתירא אומר שלא כותבים על נייר מחוק ועל דיפתרא כי ניתן לזייפו וחכמים מכשירים. **גמרא** המשנה אומרת שלא כותבים במחובר וא"כ אומרת המשנה שאם כתבו במחובר ותלשו כשר, רב יהודה מבאר בשם שמואל שלא כתב את התורף במחובר, וכן ביאר ר"א בשם ר' אושעיא וכן ביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן, וזה כר"א שעדי מסירה כורתים את הגט והמשנה אומרת שלא כותבים טופס גט במחובר שמא יכתוב תורף ואם כתב טופס ותלש וכתב תורף ונתן לה כשר ור"ל אומר שמדובר שהחתימה בתלוש והמשנה גם לר"מ שעדי חתימה כורתים והמשנה אומרת שלא כותבים תורף במחובר גזירה שלא יחתום בתלוש, ואם כתב התורף ותלש וחתם ונתן לה כשר.

כתבו על חרס של עציץ נקוב ונתן לה כשר כי הוא יכול לקחתו ולתת לה ואם כתב על עלה של עציץ נקוב לאביי כשר כיון שיכול לקחתו ולתת לה ולרבא פסול,

דף כב שגזרו שמא יקטום וזה קציצה ממחובר. **אם העציץ** שייך לאחד והזרעים של אחר ובעל העציץ מכר חלקו לבעל זרעים קנה במשיכה אך בעל זרעים מוכר אותם לבעל העציץ רק בחזקה, ואם העציץ והזרעים של אחד ומכרם לאחר קנה גם את העציץ אם החזיק בזרעים, וכמו ששנינו נכסים שהן בלי אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף שטר וחזקה, ואם החזיק בעציץ לא קנה גם

משנה הכל כשרים להביא גט חוץ מחרש שוטה וקטן סומא ועכו"ם, אם קיבל הקטן והגדיל או שקיבלו חרש והתפקח או סומא ווהתפתח או שוטה שהבריא או עכו"ם שהתגייר פסול, ואם קבלו פקח והתחרש או נסתמא או שנעשה שוטה והבריא כשר, והכלל הוא שאם היה תחלתו וסופו לדעת כשר. **גמרא** יש להקשות שאמנם חרש שוטה וקטן אינם בני דעה וכן עכו"ם אינו שייך בהיתר של גט אך מדוע סומא אינו כשר, ורב ששת מבאר שאינו יודע ממי נטלו ולמי נותנו, ורב יוסף מקשה א"כ איך סומא מותר באשתו ואיך סתם בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה, אלא שיש להם טביעות עין של קול וא"כ זה מועיל לגבי גט, ורב ששת מבאר שמשנתינו מדברת בהביא מחו"ל שצריך לומר בפ"נ בפ"נ וסומא לא שייך בזה, והקשה אביי שא"כ פקח שנסתמא יוכל לומר בפ"נ בפ"נ וא"כ יהיה כשר ובמשנה שנינו שפתוח ונסתמא וחזר ונתפתח כשר משמע שאם לא חזר ונתפתח פסול ויש לומר שכשר גם כשלא חזר והתפתח וכתבו את זה אגב פקח שנשתטה שכשר רק כשהחלים אח"כ, ורב אשי אומר שכך מדויק ממה שכתוב זה הכלל כל שתחלתו וסופו בדעת כשר, ולא כתוב כל שתחלתו וסופו בכשרות, מוכח שרק בדעת צריך שיהיה תחלתו וסופו בדעת.

שאלו את רב אמי אם עבד יכול להעשות שליח לקבל גט עבור אשה אמר להם ממה שפסלו עכו"ם **עמוד ב** משמע שעבד כשר אך רב אסי אמר בשם ר' יוחנן שעבד לא יכול להעשות שליח לקבלת גט כי אינו בתורת גיטין וקידושין, ור"א מקשה שלפ"ז בדבר שהוא שייך בו תחול השליחות א"כ כיון שעכו"ם שייך בתרומה של שדהו ששנינו שעכו"ם וכותי שתרמו משלהם זה חל א"כ עכו"ם יוכל להעשות שליח לתרומה והרי שנינו שעכו"ם שתרם של ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה, ויש לומר שזה גזירת הכתוב **גם אתם** שכמו שאתם ישראל כך שלוחכם ישראל ובשם ר' ינאי אמרו מה אתם בני ברית כך שלוחכם בני ברית, ור' חייא בר אבא הביא בשם ר' יוחנן שעבד לא נעשה שליח לקבלת גט שאינו בתורת גיטין וקידושין, ואמנם שנינו שאם אמר הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה מעוברת זכתה לו, וכשהגיע רב שמואל בר יהודה אמר בשם ר' יוחנן שני דברים שעבד לא מקבל גט לאשה אך יכול לקבל גט לחברו מרבו של חבירו ואם תאמר שכבר שנינו ששפחה זוכה לעוברת אמור לו ששני גדולי הדור ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק פירשו ואחד מהם ביאר שזה כדעת רבי שהמשחרר חצי עבדו קנה והאחר ביאר בטעמו של רבי שעובר ירך אמו ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה שהוא כחצי גופה.

משנה גם הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה, והיינו חמותה ובת חמותה ויבמתה ובת בעלה וההבדל בין גט למיתה שהכתב מוכיח, האשה עצמה נאמנת להביא גיטה בתנאי שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם. **גמרא** שנינו בברייתא שמי שאינה נאמנת לומר מת בעלה אינה נאמנת להביא גיטה, ורב יוסף חילק שבא"י שלא סומכים על דיבורה נאמנת ובחו"ל שעל ידי הדיבור מתירים את הגט אינה נאמנת, ואביי אומר להפך שבא"י שאם הבעל יערער משגיחים בו וא"כ כיון שיש לומר שהיא מתכוונת לקלקלה אינה נאמנת, אך בחו"ל שאם הבעל יערער לא ישגיחו בו כיון שאמרו בפ"נ בפ"נ א"כ היא נאמנת, וכן שנינו כאביי שאמר ר"ש בן אלעזר בשם ר"ע שאשה נאמנת להביא גיטה מק"ו שאם הנשים שלא נאמנות לומר שמת בעלה נאמנות להביא גיטה אשה שנאמנת לומר שמת בעלה ק"ו שנאמנת להביא גיטה,

דף כד וכמו שהן נאמנות כשאומרות בפ"נ בפ"נ כך האשה נאמנת כשאומרת בפ"נ בפ"נ, ואמר רב אשי שכך מדויק במה ששנינו שהאשה עצמה נאמנת להביא גיטה ובלבד שתאמר בפ"נ בפ"נ וא"כ מדובר כשבא מחו"ל, ולרב יוסף קשה שברישא הכל כשרין ובסיפא אשה עצמה מדובר

את העציץ עד שיחזיק בזרעים, אם הנקב בארץ והנוף בחו"ל לאביי הולכים אחר הנקב ולרבא הולכים אחר הנוף ובמקרה שכבר השריש בארץ לכו"ע הולכים אחר הנקב ונחלקו כשלא השריש, ולכאורה גם בהשריש נחלקו ששנינו במשנה שאם יש שני גנות זו על זו ויש ביניהם ירק לר"מ הוא שייך לעליון ולר' יהודה הוא של התחתון, ויש לחלק ששם נחלקו כמו שכתוב בטעמם שר"מ אומר שהעליון יכול לקחת את עפרו ואין כאן ירק, ור' יהודה סובר שהתחתון יכול למלאות את גינתו עפר, ולכאורה במקום אחר חלקו בהשריש לענין אילן שמקצתו בארץ ומקצתו בחו"ל שלרבי טבל וחולין מעורבים זה בזה ורשב"ג סובר שהגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור, ולכאורה מדובר כשמקצת נופו בארץ ומקצתו בחו"ל, ויש לומר שמדובר שמקצת השרשים בארץ ומקצתם בחו"ל ורשב"ג דיבר כשיש הפסק של צונמא שהוא סלע קשה ומתערבים הגזע אח"כ שרשב"ג סובר שכל אחד נחשב לחוד ורבי סובר שהם מתערבים אח"כ באויר.

ר' חייא בר אסי אמר בשם עולא שיש שלוש סוגי עורות מצה חיפה דיפתרא, ומצה כשמשמעו שלא נתקן במלח קמח ועפצים, ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כדברי רב שמואל בר יהודה כדי לצרור משקל קטן ואמר אביי שהוא כמו רובע רביעית של פומבדיתא, חיפה הוא מלוח אך בלא קמח ועפצים, ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כמו ששנינו עור כדי לעשות קמיע, דיפתרא הוא מלוח וקמח אך בלא עפצים ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כדי לכתוב עליו גט.

חכמים מכשירים גם ביכול להזדייף, ר' אלעזר אומר שזה דעת ר"א שעדי מסירה כורתים את הגט, ואמר ר' אלעזר שר"א מכשיר רק לאלתר אך אם כתוב בו מכאן ועד עשרה ימים חוששים שהיה בו תנאי נוסף וזייפוהו, ור' יוחנן סובר שגם אם כתוב בו עד עשרה ימים כשר שאם היה בו תנאי היו העדים זוכרים אותו, עוד אמר ר' אלעזר שר"א הכשיר רק בגט ולא בשאר שטרות שכתוב ונתתם בכלי חרס **למען יעמדו ימים רבים**, ור' יוחנן סובר שכשר גם בשאר שטרות ומה שכתוב **למען יעמדו ימים רבים** זה רק עצה טובה.

משנה גם חרש שוטה וקטן כשרים לכתוב הגט וכן אשה כותבת את גיטה והאיש יכול לכתוב את שוחרו שקיום הגט הוא בחותמיו. **גמרא** יש להקשות שחרש שוטה וקטן אינם בני דיעה,

דף כג אמר רב הונא שמדובר שגדול עומד על גביהם, והקשה ר"נ א"כ יהיה כשר גם בעכו"ם כשישראל עומד על גביו והרי שנינו שעכו"ם פסול אמר רב הונא שעכו"ם כותב על דעת עצמו, אח"כ אמר ר"נ להיפך ששנינו שעכו"ם פסול להבאת הגט א"כ משמע שכשר לכתובתו ומה ששנינו שפסול לכתובה זה לדעת ר"א שעדי מסירה כורתים וצריך שיכתב לשמה והעכו"ם כותב לדעת עצמו.

ר"נ אומר שר"מ יכשיר גם במצאו באשפה וחתמו ונתן לה, והקשה רבא שכתוב **כתב לה** ודורשים לשמה ולכאורה מדובר בכתיבת הגט, ויש לדחות שמדובר בחתימת עדים והקשה רבא ששנינו כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול ויש לגרוס שנחתם שלא לשם אשה, ורבא הקשה מברייתא שכתוב וכשהוא כותבו כאילו כותבו לשמה ולכאורה הכוונה שכשהוא כותב את התורף לשמה כאילו שכותב את הטופס לשמה, ויש לדחות שהכוונה שכשהוא חותמו זה כאילו כתב לשמה, עוד יש לומר שברייתות אלו הן כדעת ר"א שעדי מסירה כורתים, רב יהודה תירץ בשם שמואל שבנכתב שלא לשמה כשר רק כשהשאר את מקום התורף וכן אמר רב חגא בשם עולא, שהשאר מקום התורף וזה כר"א, ור' זריקה אמר בשם ר' יוחנן שזה לא תורה ומבאר רב אבא שכאן מודיעים שאין כח לשמה וכר"מ שעדי חתימה כורתים, ואמנם לעיל רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שהמשנה של מחובר לקרקע היא כר"א יש לומר שזה מחלוקת אמוראים בדעת ר' יוחנן.

בחור'ל, ובמציעתא בנשים שאינן נאמנות מדובר בא'י, ויש לומר שאכן כך מדובר במשנה ומדויק כך במשנה עצמה שכתוב מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח ולא כתוב שהכתב והפה מוכיח.

שנינו במשנה שאשה נאמנת להביא גיטה, וקשה הרי כבר חל הגט משעה שבא לידה, ורב הונא מבאר שמדובר שאמר לה שתתגרש רק בפני ב'ד פלוני, אך לכאורה היא התגרשה ברגע שבאה לפנייהם ורב הונא בר מנוח מבאר בשם רב אחא בר רב איקא שאמר לה שכשתגיע לב'ד תניחנו על הקרקע ותקחנו, אך לפ'ז דינו כטלי גיטך מעל גבי קרקע שרבא אמר שאינו כלום אלא מדובר כשאמר לה שתהיה שליחה להולכה עד ב'ד ושם היא תקבל אותו, אך לכאורה באופן זה אינו שליחות כיון שהשליח לא חוזר לבעל אלא מדובר כשאמר לה שהיא תהיה שליחה להולכה ושכתגיע לשם היא תיעשה שליח לקבלה, אך זה יועיל רק למ'ד שאשה יכולה לעשות שליח לקבל גט מיד שליח של בעלה ויש מ'ד שאין מועיל שהיא תשלח באופן זה, ויש לומר שלמ'ד זה לא מועיל בגלל בזיון הבעל וכאן הבעל לא מקפיד, אך זה מובן רק למ'ד שזה מצד בזיון הבעל אך למ'ד שהטעם הוא מצד שזה כחצר שבאה לאחר מכן שלא חל השליחות, ויש לומר שהוא אומר לה שהיא תיעשה שליחה להולכה ושם תיעשה שליח לקבלה ותקבל ממנו והשליחות חוזרת לבעל, עוד יש לומר שהוא אומר לה שהיא תיעשה שליחה להולכה עד שם ושם תאמר לפני ב'ד בפ'נ ובפ'נ ועשי את הב'ד שליחים לקבל הגט והם יתנו לך.

פרק כל הגט

משנה כל הגט שנכתב לא לשם אשה פסול שאם עבר בשוק שומע קול סופרי גיטין שאמרו איש פלוני ממקום פלוני מגרש את אשתו פלונית ממקום פלוני והוא אמר זה שמי ושם אשתי פסול לגרש בו ויותר מזה שגם אם כתב גט לאשתו ומצאו בן עירו ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו פסול לגרש בו, **עמוד ב** ויותר מכך שגם אם היו לו שתי נשים ששם שניהן שווה וכתבו על מנת לגרש הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ויותר מכך שגם אם אמר לסופר שיכתוב על מנת לגרש בו את מי שירצה פסול. **גמרא** אם בכבא האמצעית מדובר שלא כתב לגרש את אשתו א"כ מה מדובר ברישא, ורב פפא מבאר שמדובר שהסופרים עשויים להתלמד בו, ואמר רב אשי שכך מדויק שכתוב ששמע קול סופרים מקרין ולא כתוב סופרים קוראים משמע שהגדולים מקרים לקטנים, ומה שכתוב יתר מכאן הכוונה כדברי ר' ישמעאל שלא רק גט שנכתב לא לשם גירושין אלא להתלמד פסול אלא גם מה שנכתב לשם גירושין פסול ולא רק מה שנכתב עבור איש אחר אלא אפילו מה שנכתב לשם איש זה פסול כשנכתב לשם אשתו אחרת והטעם הוא שאם היה כתוב ונתן ספר כריתות בידה היינו מבינים שהכוונה למעט מה שנכתב לא לשם כריתות אך כשנכתב לשם כריתות כשר, והתורה אומרת **וכתב** ואם היה כתוב רק **וכתב** היינו אומרים שזה ממעט רק כשהוא לא כתב לה אך כשר כשהוא כתב לה גם לשם אחרת, קמ"ל **וכתב לה** לשמה, ובכתבו לו לשם אשה מנשותיו פסול כי אין ברירה.

כתב לגרש בו גדולה לא יגרש קטנה ומשמע שאת הגדולה יכול לגרש בו, ומוכיח רבא שאם יש בעיר שני יוסף בן שמעון יכולים להוציא שטר חוב על אחרים, ואביי דוחה שא"כ במה שכתוב ברישא במשנה כשאמר לו שמי כשמך פסול השני לגרש בו ומשמע שהראשון יכול לגרש בו והרי שנינו שבשני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין אחר יכול להוציא עליהם שטר חוב אלא ודאי המשנה אמרה שיכול לגרש בו רק בעידי מסירה כדעת ר"א, וכן בסיפא מועיל בעידי מסירה וכו'.

רב סובר שכל הגיטין במשנתנו פוסלים לכהונה חוץ מהגט הראשון שלא נכתב כלל לשם גירושין, ולשמואל גם הראשון

פוסל וזה לשיטתו ששמואל אמר שכל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל, וכן חליצה פסולה פוסלת מהאחים ובא"י אמרו שחליצת שמאל ובלילה פסולות ופוסלות מהאחים,

דף כה ואילו חליצת קטן ובאנפיליא פסולות אך אינן פוסלות, וזעירי סובר שכל הגיטין במשנה לא פוסלים מכהונה חוץ מהגט האחרון שכתב לגרש בו את מי שירצה וכן דעת ר' אסי, ולר' יוחנן גם בגט זה לא נפסל לכהונה וזה לשיטתו שר' אסי אמר משמו שאחים שחלקו הם לקוחות ומחזירים זה לזה ביוכל שאין ברירה ור' יוחנן צריך לחדש גם בזה שאם ר' יוחנן היה אומר כאן היינו אומרים שרק כאן צריך לשמה אך לגבי יובל התורה אמרה שרק מכר חוזר ביוכל ואילו ירושה לא חוזרת ביוכל, ואם ר' יוחנן היה מחדש שם היינו אומרים שרק בשדה חוזר ביוכל שזה לחומרא, או כתחילת הירושה, ואילו אצלינו נחמיר והגט יפסול לכהונה, קמ"ל שאינו פוסל.

רב הושעיא שאל את רב יהודה במקרה שאמר לסופר לכתוב גט למי שתצא תחילה בפתח, אמר לו שזה משנה מפורשת שאם אמר לו כתוב למי שארצה לגרש בו פסול שאין ברירה והשהיה לו שכתוב שאם אמר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון זכה בחלקו וזיכה לאחיו עמו, אמר לו הושעיא בני מה ענין פסחים לגיטין הרי שנינו שר' יוחנן אמר שזה מועיל כדי לחנכן במצוות, וכן מדויק ממה שכתוב זכה בחלקו וזיכה לאחיו עמו וזה מובן רק אם כולם התמנו שאם לא כן הרי שנינו שאחר שחיטה אי אפשר להתמנות על הפסח, וכן שנו על משנה זו מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריות ובנים שפלים, ואביי מקשה שרב הושעיא שאל בתולה בדעת אחרים ורב יהודה פשט לו בתולה בדעת עצמו ואח"כ הוכיח רב הושעיא מתולה בדעת אחרים, ורבא אומר שאין זה קשה שמי שסובר שיש ברירה אין הבדל בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים, ומי שסובר שאין ברירה אין הבדל בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים, ורב משרשיא מקשה שלר' יהודה אין ברירה בתולה בדעת עצמו ובתולה בדעת אחרים יש ברירה, ששנינו שלר' מ הלוקח יין מבין הכותים יכול לומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני **עמוד ב** ומחלל ושותה מיד, ולר' יהודה ור' יוסי ור' יוסי אוסרים, ור' יהודה סובר שיש ברירה בתולה בדעת אחרים ששנינו באומר לאשו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מותי באותם הימים היא כאשת איש לגמרי וכשמת חל הגט, וב משרשיא אמר לרבא שר' ש סובר בתולה בדעת עצמו שאין ברירה כדלעיל ובתולה בדעת אחרים יש ברירה שאם אמר הריני בועלך על מנת שירצה אבא לת"ק מקודשת גם אם לא רצה האב ולר' שם אם רצה האב היא מקודשת.